

JO-anmälan mot Professor Anders Hallberg, Rektor för Uppsala Universitet.

Den här anmälan rör händelser vid matematiska institutionen vid Uppsala Universitet som kulminerade med att två professorer där avgick under uppseendeväckande former under ett möte med rektor den 8/2 i år. Jag anser att rektor Hallbergs, och universitetsledningens, behandling av de två professorerna varit djupt oetisk och orättvis. Jag skall nu kortfattat beskriva (en del av) dessa händelser - en utförligare beskrivning finns i bilagorna 1 och 2.

Händelseförloppet

Den 8/2 kallades de två professorerna- Burglind Jöricke och Oleg Viro-, var för sig till ett möte med rektor "angående situationen vid matematiska institutionen" (se bil 2). Bakgrunden var en konflikt vid institutionen som tidigare lett till att en arbetsmiljöutredning tillsatts. I samband med utredningen hade (fram till den 8/2) ungefär 25 anställda intervjuats, bland dessa dock inte Jöricke eller Viro. En rimlig tolkning av inbjudan till mötet var att de två nu skulle få möjlighet att ge sina synpunkter, och de accepterade kallelsen med entusiastiska formuleringar. De två fick träffa rektor Hallberg var för sig. Vid mötena närvarade också personalchef Bo Waerne och juristen Per Abrahamsson, samt tolkar.

Mötet med Viro börjar med att Hallberg deklarerar att arbetsmiljöutredningen är avslutad, och att den klart visat att Viro har begått ett flertal tjänsteförseelser. Rektor ger därför Viro en 'erinran'. Han förklarar att detta innebär att han vid nästa förseelse från Viros sida, oavsett hur liten, kommer att föreslå Universitetets disciplinära råd att avskeda Viro. Han tillägger därefter, praktiskt taget omedelbart, att "vi", och han själv personligen, vill att Viro skall sluta sin anställning. Han erbjuder en viss summa pengar som kompensation om Viro avgår omedelbart, under samma dag. Senare under mötet diskuteras beloppets storlek, och Hallberg erbjuder Viro en veckas betänketid, men framhåller att kompensationsbeloppet kommer att sjunka om Viro inte avgår redan samma dag. Han förklarar också senare de ekonomiska konsekvenserna om Viro inte accepterar att avgå alls, utan istället avskedas.

Under samtalets gång försöker Viro förgäves få reda på vad anklagelserna mot honom konkret innebär. Han får svar i allmänna termer, men inga konkreta exempel. Den allmänna beskrivningen går ut på att Viro har hindrat institutions-, fakultets- och universitetsledningens arbete, och inte skött

sina tjänsteåligganden. Inget stöd för anklagelserna ges och inga preciseringar görs, bortsett från att rektor Hallberg hävdar att Viros undervisning och forskning varit otillräcklig.

Efter mötet med Viro upprepas ett liknande scenario vid mötet med Jöricke. Mötena återupptas senare på eftermiddagen samma dag och båda professorerna accepterar då var för sig att avgå, mot en ekonomisk kompensation som delvis beräknats efter det skadestånd universitet skulle dömts till, om saken gått till domstol och universitetsledningen där förlorat.

Anledningen till anmälan.

Jag anser som sagt att rektors agerande mot Jöricke och Viro varit oetiskt, och vill därför att JO prövar om det också varit olagligt:

1 De båda professorerna fick aldrig något tillfälle att ge sin syn på konflikten under arbetsmiljöutredningen.

2 De fick heller ingen möjlighet att försvara sig mot anklagelserna under mötet med rektor.

3 Kallelsen till mötet var utformad så att de skulle komma oförberedda.

4 Den ekonomiska pressen att fatta beslut samma dag gjorde att de hetsades att fatta sina beslut utan möjlighet att konsultera advokater eller fackföreningsrepresentanter.

5 Universitetsledningen utnyttjade deras psykologiska underläge vid mötet. Rektor kunde få stöd från jurist för sina påståenden, men Viro och Jöricke hade ingen möjlighet att skaffa oberoende information. Eftersom de båda professorerna inte är födda i Sverige måste det ha varit speciellt svårt för dem att känna till sina rättigheter.

En detalj i sammanhanget är att den del av anklagelserna mot de båda som rör bristande vetenskaplig produktivitet, visat sig sakna grund - rektors uppgifter över antalet publicerade artiklar var helt enkelt felaktig. Inte överraskande har rektor senare hävdats att denna del av anklagelserna var av mindre vikt. En naturlig fråga blir då varför rektor överhuvudtaget tog med den i diskussionen. Gissningsvis berodde det på att han känt att de övriga anklagelserna - som alltså aldrig preciserats - inte i sig var tillräckliga. Den tanken stöds också av att de belopp de båda fick i uppgörelsen, var kalkylerad efter ett möjligt skadestånd som universitetet skulle kunna komma att dömas till.

Avslutning

Rektor Hallberg har sagt i intervju till Uppsala Nya Tidning, och i ett brev till 'The European Mathematical Society' att professorerna själva fann för gott att avgå, efter att ha konfronterats med hans varning (se bilagorna 3 och 6). Universitetets jurist, Per Abrahamsson, har också uttalat att rektor själv skulle ha föredragit att de stannat kvar (bilaga 4), och att målet med mötet var att de skulle ta till sig varningen och sedan återgå i tjänst. Denna beskrivning av händelserna stämmer inte alls med beskrivningen i bilaga 2, som är en utskrift av bandinspelningar de båda professorerna gjorde under

mötet. Detta faktum, att Hallberg och Abrahamsson efteråt gett en grovt missvisande, eller rent lögnaktig, bild av vad som föregick på mötet, tyder på att de båda varit fullt medvetna om det klandervärda i sin handlingar.

Den arbetsmiljöutredning som diskuterades under mötet är nu avslutad. Slutsatserna finns i ett dokument från den 21/3, som jag bifogar som bilaga 5. Det är en i mitt tycke nästan spöklik läsning. Det betonas i skriften att en konflikt som den på matematiska institutionen inte kan lösas genom att förövare pekats ut, eller att skuld fastställs. *Ingenstans i rapporten nämns att de två professorerna redan av rektor och universitetets ledning har pekats ut som skyldiga och tvingats att avgå.*

En väsentlig del i anklagelserna mot Jöricke och Viro, är att de har arbetat mot ledningen. Enligt uppgift har en av undertecknarna till dokumentet i bilaga 1 också varnats av rektor - han har ju genom att sprida det dokumentet också arbetat mot ledningen. Ledningen för universitetet verkar alltså försöka skydda sig mot kritik genom att hota sina anställda. Denna ledarstil måste vara mycket olämplig på vilken arbetsplats som helst - på ett universitet är den katastrofal.

Händelserna i Uppsala har väckt en hel del uppmärksamhet, i Sverige och även utomlands. Jag bifogar som bilaga 7 brev från fem prominenta amerikanska matematiker till utbildningsminister Leijonborg. I brevet beskrivs händelserna i Uppsala som utan motstycke i modern tid inom den akademiska världen i demokratiska länder. Universitetsledningens agerande har skadat, inte bara de två professorerna, eller universitetet i Uppsala, utan också bilden av svenskt universitetsväsende utomlands.

Göteborg den 7/5 2007. Bo Berndtsson

Professor i Matematik vid Chalmers Tekniska Högskola

Matematiska Institutionen, 412 96 Göteborg

e-mail: bob@chalmers.se